

A második világháború utáni belső telepítések Dél-Szlovákiában

Az 1945-ben felújított Csehszlovákia hatóságai a magyar etnikai terület elszlovákosításában a Magyarországra rákényszerített lakosságcserével, a magyar lakosság közmunka ürügyén végrehajtott csehországi deportálásával, valamint a reszlovakizációval párhuzamosan jelentős szerepet szántak a két világháború közötti kolonizáció folytatásának tekinthető ún. belső telepítésnek is.

A belső telepítés – mint Dél-Szlovákia „visszaszlovákosításának” egyik lehetséges eszköze – már a kassai kormányprogram kihirdetése előtt a szlovák politika fő célkitűzései közé tartozott. A Szlovákia Kommunista Pártja (SZLKP) kassai munkaértekezletén 1945. március 1-jén elfogadott programnyilatkozat például a következőket szögezte le: „Az SZLKP szorgalmazza, hogy Szlovákiának a múltban vagy az elmúlt hat év alatt erőszakkal elmagyarosított déli határvidékeit tervszerűen és fokozatosan visszaszlovákosítsák. Dél-Szlovákia gazdag és termékeny földjének, amelyről a magyar grófok és feudális urak a szlovák parasztot a hegyekbe üldözték, újból vissza kell kerülnie a földművelő szlovák nép kezébe.”¹

A szlovák kommunisták kassai munkaértekezletével szinte egy időben, 1945. február 27-én született meg a Szlovák Nemzeti Tanács Elnökségének 4/1945. sz. rendelete „a németek, a magyarok, valamint a szlovák nemzet árulói és ellenségei mezőgazdasági vagyonának elkobzásáról és haladéktalan szétosztásáról”, amely egyelőre tömören bár, de megemlékezett a belső telepítésről is. A rendelet 5. §-ának 2. bekezdése kimondta, hogy „a földjuttatásnál tekintettel kell lenni a belső telepítés szükségleteire”.²

A Szlovák Nemzeti Tanács plénuma a belső telepítés kérdésével első ízben a magyar kisebbség kitelepítéséről is tárgyaló 1945. május 25-i ülésén foglalkozott. A kérdés a háborúban elpusztult falvak lakóinak, ill. a már a szlovák állam idején megkezdett építkezések, az Árvai-víztároló és a lesti katonai gyakorlótér területén felszámolásra ítélt falvak lakosságának elhelyezési problémái kapcsán merült fel.³ Ezek elhelyezését kezdetben csak a front elől elmenekült németek által üresen hagyott házakban és gazdaságokban tervezték, a kérdést azonban Martin Kvetko földművelés- és földreformügyi megbízott felvetése után, aki szerint elhelyezésüket a belső telepítés keretében Dél-Szlovákiában való letelepítésükkel kell megoldani, összekapcsolták a magyarok tervezett kitoloncolásának Gustáv Husák belügyi megbízott által ismertetett tervével, ill. az így megszerezhető földvagyon benépesítésének lehetőségével.

A Husák által előadott tervszerint a magyar lakosság kitelepítésére két szakaszban kerülne sor: az első szakaszban kiutasítanák Szlovákiából azokat a magyarokat, akik 1938. november 2-án után telepedtek le az akkor Magyarországhoz csatolt területeken, a második szakaszban pedig kitelepítenék azokat, akik „vétettek a köztársaság és demokratikus rendszere ellen”, nyilas vagy más szervezetek tagjai voltak, valamint azokat, akiket büntetőjogilag felelősségre vonnak és elítélnék. Ezen túlmenően azonban bejelentette azt is, hogy a Szlovák Nemzeti Tanács és a prágai kormány tervezi „a magyar lakosság nagyszabású kitelepítését Szlovákiából, s a Magyarországon szétszórva élő szlovákok hazahozatalát”.⁴

A Szlovák Nemzeti Tanácsban képviselt két szlovák párt, Szlovákia Kommunista Pártja, valamint a polgári politikusokat tömörítő Demokrata Párt szinte egymással versengett a magyarellenességben, mindkét párt egyértelműen a magyarok egyoldalú kitelepítésében, legfeljebb annak egy szlovák–magyar lakosságcserével kombinált változatában s a magyarlakta területek szlovákokkal való betelepítésében látta a „magyarkérdés” egyetlen lehetséges megoldását. A nemzetállam-törekvéseken kívül ennek igen praktikus gazdasági megfontolásai is voltak, a mintegy 600 000 dél-szlovákiai magyar ingó és ingatlan vagyonának elkobzása és szlovákok között való szétosztása ugyanis mindkét párt számára hatalmas politikai tőkét jelenthetett volna, amit egyik párt sem kívánt veszni hagyni.⁵

Már a kassai kormányprogramot követő hónapokban, 1945 májusában és júniusában zajlottak a kommunista párt területi konferenciái, amelyek résztvevői mindenütt határozatban sürgették, hogy a párt programjának, ill. a kassai kormányprogramnak megfelelően minél előbb vegye kezdetét a szlovák földművesek áttelepítése az északi országrészekből a gazdag déli területekre, a kitelepítendő magyarok után üresen maradó földvagyonba.⁶

Legjellemzőbb példája ennek a Szlovákia Kommunista Pártja 1945. június 3-i rimaszombati területi konferenciáján elfogadott határozat, amelyben hat dél-szlovákiai járás, a Rimaszombati, Losonci, Feledi, Tornaljai, Rozsnyói és Nagyrőcei járás küldöttei a következőképpen követelték a déli országrészek magyartalanítását és szlovákokkal való betelepítését: „Követeljük a magyarkérdés gyors megoldását, mivel a magyarok a történelmi próbán nem állták meg a helyüket, mert kevés kivétellel valamennyien engedtek feudális uraik nagyúri politikája csábításának. Követeljük, hogy haladéktalanul kezdjék meg a szlovák földművesek áttelepítését a szegény és hegyes vidékekről Szlovákia déli vidékeire, a magyar nagybirtokosok, kolonisták és fasiszták földjére, akiknek nincs mit keresniük Szlovákiában! Csak így lehet teljesíteni a kassai kormányprogramnak azt a pontját, hogy magyarok nélküli Szlovákiát akarunk!”⁷

A kommunisták kisebbségi kérdésben vallott álláspontját Szlovákia Kommunista Pártja Elnökségének 1945. június 16-i ülésén konkretizálták. A főbeszámolót tartó Viliam Široký pártelnök szerint továbbra is ragaszkodni kell a kassai kormányprogramhoz, amely értelmében „a Csehszlovák Köztársaságot meg kell tisztítani a németektől és a magyaroktól”. Rámutatott ugyan arra, hogy „az akció megvalósítása során különböző nehézségek és akadályok merülnek fel”, mivel a kitelepítésekhez eddig csak a szovjet kormány adta beleegyezését, a brit és az amerikai még nem, ennek ellenére hangsúlyozta, hogy „nincs rá okunk, hogy a pártnak a köztársaság németektől és magyaroktól való megtisztításának kérdésében képviselt irány-

vonalát megváltoztassuk, ellenkezőleg, energikusabban és gyorsabban kell azt végrehajtani”.

Široký szerint az első szakaszban a Magyarország trianoni területéről áttelepült magyarok, az ún. anyások, a nyilasok, valamint a magyar pártok és szervezetek tagjainak kitelepítésére kerülne sor, ami mintegy 300–350 ezer magyart érintene. Az ezután is Szlovákiában maradó mintegy 400 000 magyar közül kb. 250 000-et a lakosságcsere keretében telepítenének ki a magyarországi szlovákokért cserébe.

Mivel azonban a lakosságcsere lebonyolítása után is maradt volna mintegy 150 ezer fős magyar kisebbség Szlovákiában, s mivel a párt mindenképpen ragaszkodott Dél-Szlovákia, különösen a városok elszlovákosításához, az ülésen elfogadott határozat a városi magyarság országon belüli széttelepítését is javasolta: „Síkra szállunk azért, hogy a visszatért városokat, mint Kassát, Lévát, Losoncot, Rimaszombatot, Rozsnyót, Komáromot, Érsekújvárt és Szlovákia fővárosát, Pozsonyt is minél előbb magyartalanítsák, méghozzá a magyar lakosság más térségekbe való áttelepítésével, ill. koncentráálásával. [...] A szintizsta szlovák városokat, mint Rózsahegy, Besztercebányát, Zsolnát, Liptószentmiklóst stb. teljesen meg kell tisztítani a magyaroktól...”

A határozat végül a következő szavakkal sürgette a belső telepítés megvalósítását: „A szegény, különösen pedig a partizán, a felégetett és a háborúban vagy más módon elpusztult és súlyosan megrongálódott szlovák falvak lakosait haladéktalanul át kell telepíteni Dél-Szlovákia termékeny tájaira, a németektől, magyaroktól és a kollaboránsoktól elkobzott nagybirtokokra, ezzel egyidejűleg pedig e szlovák telepések számára szabaddá kell tenni a szóba jöhető falvakat. [...] A magyar lakosság ezekből a falvakból ki lesz telepítve.”⁸

A kommunista párt vezetősége tehát lényegében azonosult a Szlovák Nemzeti Tanács által már 1945. május 25-én jóváhagyott kitelepítési tervvel, főleg annak két szakaszával, valamint a magyarlakta területek szlovákokkal való benépesítésével.

Valamivel később, az 1945. július 7-8-i turócszentmártoni kongresszusán a Demokrata Párt is véleményt nyilvánított a „magyarkérdésben”, s elmondható, hogy nézetei teljes egészében megegyeztek a kommunistákéval. A szintén a magyarok kollektív bűnösségének elvéből és megbüntetésének szükségességéből kiinduló Demokrata Párt elképzelései szerint az „anyások”, valamint a 120 000-re becsült háborús bűnös felvidéki magyar kitelepítése után megközelítőleg 450 000 magyar maradna Szlovákiában, akik közül 400 000-et a lakosságcsere keretében lehetne kitelepíteni a 300 000 magyarországi szlovákokért, valamint a jugoszláviai, romániai és ausztriai szlovákokért cserébe.

A kitelepítéseket és a lakosságcserét követően is Szlovákiában maradó kb. 50–70 ezer magyar a Demokrata Párt szerint már „megkaphatná a csehszlovák állampolgárságot, persze bármiféle nemzetiségi jogok nélkül. Ezeknek kimondottan ki kellene jelenteniük, hogy lemondanak nemzetiségükről, s beolvadnak a szlovák etnikumba. [...] A Szlovákiában maradó magyar lakosságot át kell telepíteni Közép- és Észak-Szlovákiába, egyenként, nem pedig csoportosan, hogy minél inkább lehetővé váljon asszimilálódása a szlovák etnikumba”. Az akció megvalósítása során az ún. belső telepítés szükségleteire is figyelemmel kell lenni, s a magyaroktól megtisztított déli határvidékre „a legtisztább szlovák elemet” kell telepíteni, mindeneke

Liptóból, Árvából, a Garam mentéről, esetleg Jugoszláviából, amely majd a déli határ „biztos öre” lesz Magyarországgal szemben.⁹

A Szlovák Nemzeti Tanács, valamint a szlovák pártok által megfogalmazottakkal összhangban az ún. anyások elűzése már 1945 májusában és júniusában folyamatban volt, az őshonos felvidéki magyar lakosság kényszerű kitelepítésének ügye azonban nagyhatalmi jóváhagyás hiányában még nyitott kérdés maradt. A csehszlovák államhatalom ennek ellenére bizakodó volt, s a három győztes nagyhatalom, az USA, Nagy-Britannia és a Szovjetunió 1945. július 17-én összeülő potsdami konferenciája előtt megpróbálta megszerezni jóváhagyásukat nemcsak a német, hanem a magyar kisebbség egyoldalú kitelepítéséhez is.

A csehszlovák kormány nevében Vladimír Clementis külügyi államtitkár 1945. július 3-án jegyzékben kérte fel a három országot, hogy közelgő értekezletükön tűzzék napirendre a német és magyar kisebbség kitelepítésének a kérdését. A jegyzék szerint a kitelepítés 2–2,5 millió németet és kb. 400 000 magyart érintene, a magyarokkal kapcsolatban egyúttal azt is kilátásba helyezte, hogy egy részük kitelepítése esetleg lakosságcsere formájában is megvalósulhatna, hiszen Magyarországról állítólag 345 000 szlovák kíván áttelepülni Szlovákiába. A csehszlovák érvelés szerint „a cseh és a szlovák nemzet a magyarok és németek kitelepítését a csehszlovák állam jövője és Közép-Európa békéjének biztosítása szempontjából egyértelműen alapvető szükségletnek tekinti. [...] A kitelepítések elhalasztása komoly nyugtalanságot keltene a csehek és szlovákok körében. Mindaddig, amíg ez az alapvető probléma nincs megoldva, az állam közigazgatási, gazdasági, valamint társadalmi újjáépítése és konszolidációja akadályoztatva lesz és késlekedni fog.”¹⁰

A magyarok kitelepítését, ill. a lakosságcsere szükségességét a csehszlovák és a szlovák államhatalmi szervek jól átgondolt propagandával is igyekeztek alátámasztani. Bizonyára nem véletlenül esett a potsdami konferencia megnyitása előtti napokra a magyarországi, romániai és jugoszláviai szlovákok 50 fős küldöttségének a csehszlovák hírközlő eszközökben nagy visszhangot kapott pozsonyi és prágai látogatása. A küldöttség, amelyet előbb 1945. július 9-én a Szlovák Nemzeti Tanács Elnöksége nevében annak két társelnöke, a kommunista Karol Šmidke és a demokrata párti Jozef Lettrich, július 11-én Zdeněk Fierlinger csehszlovák miniszterelnök, végül pedig július 12-én Edvard Beneš köztársasági elnök is fogadott, a csehszlovák állam segítségét kérte a külföldi szlovákok Szlovákiába való hazatelepüléséhez. A küldöttség tájékoztatása szerint Magyarországról 200 000, Jugoszláviából 150 000, Romániából pedig 80 000, összességében tehát 430 000 szlovák szeretne hazatelepülni Szlovákiába.¹¹

Az 1945. augusztus 2-án véget ért potsdami konferencián Csehszlovákia mindezek ellenére nem kapott nagyhatalmi jóváhagyást a magyar kisebbség egyoldalú kitelepítéséhez, így fennállott annak a veszélye, hogy a magyarlakta területek szlovákokkal való benépesítése esetleg nehézségekbe ütközik. A telepítések irányításával megbízott Szlovák Telepítési Hivatal munkatársai részéről ezért felmerült a magyar lakosság – a szlovák pártok által már kilátásba helyezett – országon belüli széttelepítése is, hogy így teremtsenek helyet a kiszemelt falvakba betelepülni szándékozó szlovákoknak.

Az akciót az elképzelések szerint a Somorjai járásban kezdték volna, ahonnan megközelítőleg 1000 magyar család, vagyis 5000 személy kitelepítését tervezték.

A Somorjai járásból kitelepített magyarokat a Dunaszerdahelyi és a Komáromi járásba telepítették volna át, a Duna menti határövezet kivételével, ahová szintén szlovák telepeseket kívántak költöztetni.¹²

A magyarok országon belüli széttelepítését vetette fel a Szlovák Telepítési Hivatal egy másik, szintén 1945 őszén készült tervezete, amely addig is, amíg nem születik megegyezés a csehszlovák–magyar lakosságcsereéről, a magyarkérdésnek a belső telepítés keretében való megoldását, lényegében egy országon belüli szlovák–magyar lakosságcserét javasolta oly módon, hogy a déli területekről kitelepített magyarokat a belső telepítés keretében Dél-Szlovákiába érkező szlovákok eredeti lakhelyére telepítenék. A tervezet szerint ennek az az előnye is meglesz, hogy mindezek után a Szlovákia északi területein széttelepített magyarok „maguk fogják kérni az anyaországukba való áttelepítésüket, s a magyar kormány is nagyobb készséget fog mutatni a magyarok áttelepítésére”. A Szlovák Telepítési Hivatal érvelése szerint attól nem kell tartani, hogy a magyar kormány esetleg a magyarországi szlovákokon bosszulja majd meg a szlovákiai magyarságot ért sérelmeket, mivel az ottani szlovákoktól „nem vehetnek el jobb földeket, s nem adhatnak nekik rosszabbakat a hegyvidéki területeken, mivelhogy ott ilyenek nincsenek”.

Az elsőként ismertetett megoldási lehetőség e tervezet megfogalmazói szerint azért nem volna célravezető, mivel „csupán félmegoldást jelentene, s nemzetiségi szigetek fölösleges kialakulásához vezetne”, a végső cél pedig nem ez, hanem a szlovák etnikai határ kitolása egészen a déli államhatárig.¹³

A magyar kisebbség tervezett országon belüli teljes széttelepítésére végül is nem került sor, ennek lehetőségéről azonban, amint azt a csehországi deportáltak is igazolták, a (cseh)szlovák hatóságok soha nem mondtak le végérvényesen.

A belső telepítés fogalmát Edvard Beneš köztársasági elnök 27/1945. sz. dekrétuma definiálta. Az 1945. július 17-én kelt dekrétum szerint „belső telepítésen olyan intézkedések összességét kell érteni, amelyekkel különleges előírások alapján elérhető a Csehszlovák Köztársaság valamennyi térségének visszajuttatása az eredeti szláv elem birtokába”.¹⁴ A „németek, magyarok és az állam más ellenségei mezőgazdasági földjének cseh, szlovák és más szláv földművesekkel való betelepítéséről” az elnök következő, 1945. július 20-án kelt 28/1945. sz. dekrétuma rendelkezett, amely értelmében a telepítés keretében földjuttatást csupán „a cseh és a szlovák, valamint más szláv nemzet tagja kérhet, aki állami és nemzeti szempontból megbízható”.¹⁵

A 28/1945. sz. elnöki dekrétum azonban csupán a cseh országrészekben volt hatályos, Szlovákiában a belső telepítés végrehajtását a Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal 1945. június 2-án kelt 96. sz. hirdetménye szabályozta. A Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal irányelvei a dekrétumhoz hasonlóan előírták a belső telepítés keretében földet igénylők nemzetiségének, ill. „nemzeti és állami megbízhatóságának” vizsgálatát, a telepítés hatékonyságának növelése érdekében pedig azt is megfogalmazták, hogy a telepeseket lehetőleg az eredeti lakóhelyükhöz legközelebb eső területre kell telepíteni, valamint arra is ügyelni kell, hogy ugyanazon községből származzanak, s lehetőleg vallási hovatartozásuk is megegyezzen.¹⁶

A második világháború utáni földreform és az annak keretében zajló belső telepítés tehát leginkább abban különbözött az 1919. évi csehszlovák földreformtól és

a két világháború közötti kolonizációtól, hogy amíg az első földreformot szabályozó törvények sem a föld kisajátításával, sem annak szétosztásával kapcsolatosan nem tartalmaztak nemzetiségi kritériumokat, s elvileg – bár erre már akkor is kevés példa akadt – a magyarok és a németek földhöz jutását is lehetővé tették, addig a második világháború utáni földreform már hivatalosan is a jogfosztott magyar és német kisebbség gazdasági tönkretételén s földvagyonának a szlovákok és csehek kezére juttatásán alapult.

A belső telepítés keretén belül, ill. azzal párhuzamosan megpróbálták visszatérni Dél-Szlovákiába azok az egykori cseh és morva kolonisták is, akik a két világháború közötti kolonizáció során települtek a magyarlakta területekre, az 1938-as első bécsi döntés után azonban eltávoztak onnan. Visszatérésük lehetőségét elvben a Szlovák Nemzeti Tanács 1945. június 6-i 52/1945. sz. rendelete is biztosította, amely az 1938-ban Magyarországhoz csatolt területen érvénytelenítette az első csehszlovák földreform alá eső valamennyi ingatlan vagyoni jogi átruházását, s ezek egykori birtokosai vagy használói számára lehetővé tette ingatlanuk visszaigénylését, erre azonban meglehetősen rövid lejáratú, 1945. szeptember 30-ig terjedő határidőt szabott, ellenkező esetben az ingatlan állami kezelésbe kerül, s a földreform céljaira használják fel.¹⁷

A szlovák politikai vezetés a rendeletileg is biztosított lehetőség ellenére mindent megtett, hogy a cseh és morva kolonisták lehetőleg ne térjenek vissza, mivel ezúttal már kizárólag a külföldről hazatelepülő szlovákokkal, ill. Szlovákia szlováklakta északi részeiből a belső telepítés keretében betelepített telepésekkel kívánta biztosítani a déli határvidék szlovák nemzeti jellegét.¹⁸

A belső telepítés számára fenntartott ún. betelepítési övezet kijelölésénél az 1930-as népszámlálás nemzetiségi adatait vették alapul. Betelepítési övezetté nyilvánították annak a 20 dél-szlovákiai járásnak (Somorjai, Dunaszerdahelyi, Komáromi, Galántai, Vágsellyei, Érsekújvári, Ógyallai, Párkányi, Zselizi, Lévai, Verebélyi, Ipolysági, Kékkői, Losonci, Feledi, Tornaljai, Rozsnyói, Szepsi, Királyhelmecei és Nagykaposi) az egész területét, amelyben a nem szláv, tehát a magyar és német nemzetiségű csehszlovák állampolgárok aránya meghaladta az összlakosság 20%-át¹⁹, majd ehhez hozzácsatolták további 20 járás magyar és német többségű településeit. Magyar viszonylatban ez a Kassai járás 4 (Abaújszina, Kenyhec, Migléc-németi, Nagyida), a Töketeremesi járás 3 (Kistoronya, Imreg, Szürnyeg), a Nagymihályi járás 5 (Abara, Deregnő, Hegyi, Kistráska, Nagyráska), a Nagyrőcei járás 4 (Gice, Lice, Mikolcsány, Gömörnánás), a Rimaszombati járás 5 (Alsópokorágy, Balogpádár, Osgyán, Rimaszombat, Zeherje), az Aranyosmaróti járás 4 (Barslédec, Ghymes, Kolon, Zsére) és a Nyitrai járás 13 községét (Alsóbodok, Alsócsitár, Béd, Berencs, Lajos, Menyhe, Nagycétény, Nyitracsehi, Nyitraegerszeg, Nyitragerencsér, Nyitrageszte, Pográny, Vicsápapáti) jelentette.²⁰

A későbbiek során e két utóbbi járás községeit nem tartották a betelepítési övezetbe tartozónak, s a dél-szlovákiai betelepítési övezet fogalma így 25 járásra szűkült. Ennyiről emlékezik meg a Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatalnak a belső telepítés végleges adatait ismertető 1948. október 9-i jelentése is.²¹

A belső telepítés első részadatait a Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatalnak a Megbízottak Testülete számára készített 1946. július 1-jei jelentése tartalmazta. A beszámoló szerint 1946. május 1-jéig a belső telepítés keretében

összesen 23 038 család jelentette be igényét a földjuttatásra, közülük 1946. július 1-jéig 6403 család kb. 65 000 hektár földjuttatásban részesült, ráadásul további 736 család betelepítése s földhöz juttatása (8978 hektár területen) is folyamatban volt, összességében tehát elmondható, hogy Szlovákia betelepítési övezetébe 7139 család települt be, s kapott 73 978 hektár földet.

A jelentéshez mellékelt járásonkénti kimutatás ugyanakkor arról tanúskodik, hogy az egyes járásokba betelepítettek – a Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal 1945. június 2-i 96. sz. hirdetményében foglaltakkal ellentétben – Szlovákia különböző, gyakran egymástól távol eső járásaiból és régióiból származtak. Mivel ez a fajta telepítés azzal fenyegetett, hogy a telepések nemcsak hogy nem tudnak Dél-Szlovákia elszlovákosításának eszközévé válni, hanem az idegen környezetben szétszórva esetleg maguk asszimilálódnak a többségi magyarságba, a Szlovák Telepítési Hivatal a telepítés hatékonyságának növelése céljából elrendelte az egyes járások, községek és gazdasági egységek már a lakosságcsere, ill. a deportálás során is alkalmazott ikresítését. A betelepítési övezet egyes járásait a Szlovák Telepítési Hivatal 19925-III/1-46. sz. irányelveinek X. cikkelye a következő járásokkal ikresítette:²²

1. táblázat. A járások ikresítése

	Magyar járás	Szlovák járás
1.	Somorjai	Zsolnai, Malackai, Szokolcai
2.	Dunaszerdahelyi	Trsztenai, Puhói
3.	Galántai	Rózsahegy, Privígyei
4.	Ógyallai	Csacai, Illavai, Pöstyéni
5.	Vágsellyei	Biccsei, Galgóci, Vágbesztercei
6.	Érsekújvári	Kiszucaújhelyi, Nagytapolcsányi
7.	Komáromi	Vágújhelyi, Liptószentmiklósi
8.	Párkányi	Námesztói, Aranyosmaróti, Árvai-víztároló
9.	Zselizi	Újbányai, Trencsényi
10.	Verebélyi	Miavai
11.	Lévai	Báni, Szenicei
12.	Ipolysági	Alsókubini, Körmöcbányai
13.	Losonci	Turócszentmártoni, Korponai
14.	Feledi	Nagyrócei, Felső-Árva, Szepesség
15.	Rimaszombati	helyiek, Besztercebányai
16.	Tornaljai	Breznóbányai, Zólyomi, kárpátaljai optások
17.	Kékkői	helyiek
18.	Rozsnyói	a keleti járások igényelői
19.	Szepsi	
20.	Kassai	
21.	Tőketerebesi	
22.	Királyhelmei	
23.	Nagykaposi	

A földreform, ezen belül pedig a belső telepítés 1946. december 31-ig történő végrehajtását a Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal 1947 elején hivatalos publikáció formájában is közzétette. Ezek szerint a konfiskációs bizottságok Szlovákiában összesen 570 020 hektár földet koboztak el, 244 979 hektárt (42,97%) a magyaroktól, 122 439 hektárt (21,47%) a németektől, 141 988 hektárt (24,90%) az „árulóktól”, 60 614 hektárt (10,63%) pedig a magyarok, németek vagy „árulók” kezén lévő társaságoktól.

Az 570 020 hektár földterületből a belső telepítés céljaira a dél-szlovákiai betelepítési övezet 20 járásában 171 651 hektár, a csatolt 5 járással együtt 215 645 hektár állt rendelkezésre. A belső telepítés keretében Szlovákia 35 járásának 225 községében 86 134 hektár földterületen összesen 7810 családot telepítettek le. Ezen belül a 25, ill. 24 dél-szlovákiai járás²³ 190 községébe 4113 szlovák telepes család költözött be, akik a magyarok, ill. németek elkobzott vagyonából 47 430 hektár földjuttatásban részesültek.²⁴

A Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatalnak a belső telepítés végleges adatait összefoglaló 1948. október 9-én kelt, s Michal Faltán földművelés- és földreformügyi megbízott által a Szlovák Nemzeti Tanács 1949. január 28-i ülésén ismertetett B-61.562/48-II/2. sz. jelentése szerint az akció keretében Dél-Szlovákia 25 járásának 281 községébe – amelyek közül 263 volt magyar, 5 német, 13 pedig szlovák többségű²⁵ – összesen 23 027 szlovák telepes, azaz 5011 család érkezett, akik 44 822 hektár földet és 1881 házat kaptak a magyarok, ill. németek elkobzott vagyonából. A 25 járás többi községét a jelentés szerint a belső telepítés egyrészt azért nem érintette, mivel magyar lakosságuk a lakosságcsere keretében ki volt jelölve a Magyarországra való áttelepítésre, tehát hátrahagyott ingatlan vagyonukba magyarországi szlovákokat telepítettek, másrészt pedig 38 magyar településen végre sem hajtották a vagyonelkobzást.²⁶

Az 1946. december 31-i és az 1948. október 9-i adatok összevetése arról tanúskodik, hogy a belső telepítés 1945–1946 folyamán összehasonlíthatatlanul gyorsabb ütemben zajlott, mint a következő két évben: a dél-szlovákiai betelepítési övezet 25 járásába már 1946 végéig betelepült a telepes családok 82,07%-a. Mindez azzal magyarázható, hogy miután 1947 folyamán megindult a külföldi szlovákok szervezett áttelepítése, elhelyezésüket azonban nem sikerült megnyugtatóan biztosítani, a telepítési szervek többször is szót emeltek az illetékes szlovák hatóságoknál a belső telepítés ütemének mérséklése érdekében. A Szlovák Telepítési Hivatal ráadásul 1947. december 20-án egyenesen azt javasolta a Megbízottak Testületének, hogy szüneteltesse a belső telepítést, nehogy a reemigránsoknak szánt birtokokat belső telepéseknek utalják ki, megghiúsítva ezzel a külföldi szlovákok szlovákiai letelepítését.²⁷

A magyarlakta dél-szlovákiai betelepítési övezet 25 járása közül tehát a belső telepítés keretében a legtöbb szlovák a Somorjai járásba költözött (3372 fő). Ezek túlnyomó többsége, közel kétharmada (2149 fő) azonban nem a színmagyar lakosságú településekre, hanem az 5 felső-csallóközi egykori német többségű faluba, a ki-telepített németek helyére települt: Dunahidasra 1013, Csölléire 384, Misérdre 338, Dénesdre 288, Torcsra pedig 126 telepes érkezett.

A belső telepítés végrehajtásakor a telepítési szervek nem feltétlenül a lakosságcsere során is kiemelten kezelt járások és régiók szlovákokkal való benépesítésére helyezték a hangsúlyt. A lakosságcserehez hasonlóan ezúttal is kiemelten kezelték a Zselizi és a Lévai, valamint a Komáromi, Ógyallai, Ipolysági, Rimaszombati és Tornaíjai járást, az utóbbi öt járás esetében azonban ezúttal általában a lakosságcsere által nem vagy kevésbé sújtott falvak betelepítésére összpontosítottak. A lakosságcsere alkalmával kulcsfontosságúnak tekintett Mátyusföld járásait ugyanakkor a belső telepítés gyakorlatilag alig érintette: a Galántai járásba mindössze 278, a Vágsellyeibe 129, az Érsekújváriba pedig 451 telepes költözött.

2. táblázat. A belső telepítés járasonkénti adatai²⁸

Járás	Érintett községek száma				Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	összes	magy.	ném.	szlov.	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Somorjai	34	29	5	-	769	3 372	6 023	6332	635
Dunaszerdahelyi	28	28	-	-	357	1 733	4 206	6288	104
Komáromi	16	16	-	-	377	1 891	5 126	8337	88
Galántai	12	12	-	-	104	278	1 015	8687	22
Vágsellyei	2	1	-	1	31	129	518	3286	10
Érsekújvári	3	3	-	-	116	451	998	4392	29
Ógyallai	12	9	-	3	475	2 144	3 267	0690	145
Párkányi	8	8	-	-	196	888	1 716	0720	112
Zselizi	23	23	-	-	451	2 093	4 298	2381	126
Lévai	13	13	-	-	330	1 429	1 288	0220	64
Verebélyi	3	2	-	1	39	207	481	1500	21
Korponai-Ipolysági	13	12	-	1	166	703	1 841	2075	95
Kékkői	14	14	-	-	167	687	1 077	7203	67
Losonci	10	7	-	3	189	1 141	1 806	3000	32
Feledi	12	12	-	-	152	726	1 281	9052	31
Rimaszombati	4	3	-	1	129	568	1 119	0146	24
Tornaljai	36	36	-	-	542	2 711	5 128	6929	201
Nagyrócei	2	2	-	-	49	202	499	9078	3
Rozsnyói	5	5	-	-	65	262	682	0000	17
Szepsi	5	5	-	-	35	169	438	0000	17
Kassai	2	2	-	-	16	57	159	0000	1
Tóketerebesi	2	1	-	1	16	92	161	0000	9
Nagymihályi	2	-	-	2	7	29	44	7453	-
Királyhelmecei	17	17	-	-	212	992	1 531	6857	24
Nagykaposi	3	3	-	-	21	83	110	8920	4
Összesen	281	263	5	13	5 011	23 037	44 822	3548	1 881

Ezzel szemben a lakosságcseréhez viszonyítva nagyobb mértékben sújtotta a belső telepítés a Dunaszerdahelyi, Kékkői, Losonci, Feledi, Rozsnyói és Királyhelmecei járást, s kiterjedt – még ha az előbbieknél mérsékeltebben – a népcseré által egyáltalán nem érintett Nagyrócei, Tóketerebesi és Nagymihályi járásra is. A lakosságcseré által is kevésbé érintett járások közül ugyanakkor gyakorlatilag szintén elkerülte a Szepsi, Kassai és Nagykaposi járást.

A Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal jelentéséhez mellékelte községsoros kimutatás szerint a legtöbb belső telepés, 1013 fő a már említett német többségű felső-csallóközi Dunahidasra érkezett, a magyar községek közül azonban a belső telepések számát tekintve első helyen a Garam menti Újbars áll 878 telepessel. Ezen kívül további 12 községben haladta meg a betelepült szlovák telepések száma a 300-at: az Érsekújvár és Komárom közötti, már a két világháború között is kolonizált Ógyallán (461 belső telepés), a Komáromtól északkeletre fekvő, s a szintén szlovákokkal betelepített Kurtakeszivel egyesített Marcelházán (434), Csúzon (434), az ugyancsak kolóniával rendelkező Tardoskedden (430), a gömöri Tornalján (425), a felső-csallóközi német–magyar vegyes lakosságú Csöllén (384), a már a két világháború között is kolonizált Őrsújfaluban (365) és Bátorkeszin (349), a szintén felső-csallóközi német–magyar Misérden (338), a Garam menti Sárón (328), a gömöri Hanván (320), végül pedig az ugyancsak Garam menti Tórén (300).

3. táblázat. A belső telepítés a Somorjai járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Béke	12	53	119	0000	5
Bélvata	1	4	1	1509	1
Csenke	1	6	3	2010	1
Csőlle	97	384	583	0000	77
Csütörtök	-	-	51	5326	-
Dénesd	64	288	430	0000	64
Doborgaz	6	21	8	3443	6
Dunahidas	221	1013	639	3847	216
Éberhard	-	-	13	5326	-
Fél	-	-	306	7196	-
Gútor	37	185	221	1422	37
Illésháza	13	64	104	7522	13
Jányok	4	17	78	0000	3
Jóka	2	5	32	3221	1
Lég	27	154	398	0088	16
Macháza	2	7	3	9282	2
Misérd	82	338	809	0000	81
Nagymagyar	2	9	12	5000	2
Nagypaka	10	42	198	2787	8
Nagyszarva	20	89	231	0000	6
Olgya	1	3	-	1439	1
Pozsonycsákány	15	57	190	7590	-
Pozsonypüspöki	-	-	187	5928	-
Sárosfa	33	112	574	3323	11
Somorja	13	73	3	4386	13
Szemet	24	67	29	2053	24
Tejfalu	15	67	135	0000	2
Tonkháza	7	44	51	2348	6
Torcs	25	126	264	6138	25
Újhelyjóra	2	7	-	5815	2
Úszor	20	86	72	5000	2
Vajka	7	26	10	6154	7
Vereknye	-	-	83	8019	-
Vök	6	26	75	2161	3

4. táblázat. A belső telepítés a Dunaszerdahelyi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Albár	-	-	1	2675	-
Baka	21	112	203	6884	7
Balázsfa	17	64	161	8043	4
Balony	5	20	84	8411	3
Bős	33	163	627	5137	8
Budafalva	7	30	101	6296	5
Csallóközkürt	32	154	147	0610	7
Diósförgepatony	-	-	10	4419	1
Dunakisfalud	1	5	6	0286	5
Dunaszerdahely	21	103	36	6427	1

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Dunatőkés	2	8	16	4057	-
Egyházkarcsa	13	57	214	3483	5
Felbár	18	91	129	3671	7
Felsővámos	-	-	129	7348	-
Gelle	45	212	349	6646	7
Királyfiakarcsa	17	85	178	9457	7
Kislúcs	1	4	14	5621	4
Kisudvarnok	11	52	123	7375	2
Lögérpatomy	16	78	185	3724	8
Nagylúcs	19	95	376	2104	4
Nagyudvarnok	-	-	22	0335	-
Nemesabony	11	52	213	5900	5
Nemeshodos	21	103	188	8735	6
Ollétejed	2	9	24	0963	1
Síkabony	21	109	327	3234	9
Súly	2	9	10	5440	-
Szentmihályfa	12	55	186	2280	5
Tőnyeistál	9	43	115	7205	1

5. táblázat. A belső telepítés a Komáromi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Apácaszakállas	4	20	60	0871	3
Csallóközarányos	29	147	289	0658	9
Csicsó	42	210	655	7335	8
Ekecs	32	162	499	4419	8
Ekel	36	181	500	8698	8
Kamocsa	5	26	49	2727	1
Keszegfalva	3	12	73	6122	1
Komárom	6	28	36	6335	4
Komáromfűss	9	44	158	1341	4
Lakszakállas	28	146	216	5517	1
Megyerics	16	83	214	1219	-
Nagykeszi	22	111	375	7926	7
Nagymegyer	20	105	277	8578	4
Nemesócsa	42	203	473	8576	9
Őrsűjfalu	73	365	1101	0973	20
Tany	10	48	144	7042	1

6. táblázat. A belső telepítés a Galántai járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Felsőszeli	35	-	268	3526	-
Galánta	3	7	30	1433	1
Hidaskürt	2	20	21	9012	1
Magyarbél	2	2	3	3528	-
Nagyfödemes	2	5	30	4184	2
Nemeskosút	19	80	188	3623	10
Németbél	1	3	9	8514	-
Réte	3	10	24	2349	3
Szenc	15	59	181	9485	-
Taksonyfalva	13	60	153	4497	-
Tallós	1	2	7	5676	1
Vízkelet	8	30	96	2860	4

7. táblázat. A belső telepítés a Vágsellyei járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Szelőce	16	75	371	5286	10
Vágvecse	15	54	146	8000	-

8. táblázat. A belső telepítés az Érsekújvári járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Érsekújvár	2	6	27	9100	16
Nyitrakér	4	15	40	0000	1
Tardoskedd	110	430	930	5292	12

9. táblázat. A belső telepítés az Ógyallai járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Bagota	13	74	169	1224	7
Csúz	79	434	670	9673	51
Dunaradvány	41	149	152	2306	15
Für	46	140	170	5313	8
Izsa	10	55	171	2611	3
Jászfalu	1	10	5	7405	-
Kolta	11	70	117	2468	1
Komáromszemere	48	228	300	5769	19
Marcelháza	92	434	699	6250	11
Naszvad	3	14	29	6920	4
Ógyalla	113	461	527	2640	21
Udvard	18	75	243	8111	5

10. táblázat. A belső telepítés a Párkányi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Bátorkeszi	73	349	552	9510	9
Béla	43	185	503	2484	7
Farnad	29	110	104	5200	-
Gyíva	12	61	140	6700	92
Kisújfalu	3	11	43	1349	1
Köbölkút	10	53	66	2588	-
Muzsla	17	84	210	4853	3
Sárkányfalva	9	39	94	8030	-

11. táblázat. A belső telepítés a Zselizi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Ágónyír	7	27	98	9146	6
Barsendréd	40	161	575	0000	-
Barsvárad	6	27	6	1800	6
Csata	12	51	24	4300	12
Garammikola	32	143	316	0000	13
Garamszentgyörgy	9	47	27	0000	9
Hontfűzesgyarmat	1	5	12	0000	1
Ipolybél	9	39	117	5237	-
Ipolypásztó	22	97	329	4063	4
Ipolyszakállos	16	72	226	1300	1
Kíspeszek	1	6	5	0000	1
Lekér	11	53	71	4290	11
Lontó	6	28	63	1776	1
Málas	30	147	321	0000	-
Nagypezsek	6	31	43	6594	6
Nagysalló	40	198	93	3610	31
Nemesoroszi	10	42	100	2712	5
Sáró	67	328	698	0000	2
Szodó	19	76	144	1412	2
Tergénye	4	17	29	1411	4
Tőre	60	300	704	5559	17
Zseliz	26	121	86	7800	25
Zsemliér	17	77	105	2371	17

12. táblázat. A belső telepítés a Lévai járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Alsószecse	6	38	34	0902	6
Bori	12	57	41	6102	-
Felsőszecse	19	116	23	5406	19
Garamlök	30	68	173	5978	10
Hontvarsány	10	52	84	5000	1
Kiskálna	27	9	220	1543	6
Kiskoszmály	1	9	1	7983	1
Léva	24	124	226	3721	2
Marosfalva	5	28	6	3603	5
Nagykálna	2	10	7	8035	2
Nagyod	12	49	60	7328	8
Újbars	164	878	217	4619	3
Vámosladány	18	-	100	0000	2

13. táblázat. A belső telepítés a Verebélyi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Barsbaracska	11	72	149	3500	3
Ény	10	69	114	4500	1
Kalász	18	66	216	3500	17

14. táblázat. A belső telepítés a Korponai-Ipolysági járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Alsószemeréd	6	25	78	9958	-
Deménd	16	106	101	3619	9
Felsőszemeréd	27	96	260	9567	27
Felsőtúr	-	-	89	3369	1
Hévmagyarád	20	75	225	3500	17
Horváti	23	118	249	3595	5
Ipolynyék	18	59	106	0166	11
Ipolyszécsényke	18	84	181	0908	8
Ipolyvisk	19	53	172	9937	6
Kistompa	3	14	38	1898	3
Kistúr	4	19	44	3875	4
Százd	12	54	133	8683	4

15. táblázat. A belső telepítés a Kékkői járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Apátújfalú	16	69	130	3025	3
Bussa	12	41	69	0818	13
Csalár	10	52	44	4647	9
Gyürki	1	5	1	4143	1
Ipolybalog	25	103	24	5000	-
Ipolyharaszi	8	25	17	5000	-
Ipolykér	1	7	4	9500	1
Ipolykeszi	17	63	162	0000	-
Lukanénye	23	108	220	1279	2
Nagycsalomja	4	12	55	7024	4
Rárósmúlyad	14	71	55	7783	18
Szécsénykovácsi	11	44	53	5266	3
Tótgyarmat	15	32	185	8009	7
Zsély	10	55	52	5720	6

16. táblázat. A belső telepítés a Losonci járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Bolyk	4	25	23	5974	-
Fülek	18	114	167	1790	13
Fülekkovácsi	12	80	145	0636	-
Fülekpilis	6	26	72	1214	2
Gács	15	78	138	1192	-
Losonc	58	276	580	2000	12
Losoncapátfalva	21	119	243	7510	3
Nagydaróc	9	46	81	4783	3
Ragyolc	21	107	130	5070	-
Terbeléd	27	126	208	5296	-

17. táblázat. A belső telepítés a Feledi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Csíz	2	11	-	7987	1
Csomatelke	2	7	18	4695	1
Feled	10	49	104	3479	2
Gesztete	9	48	93	1235	3
Gortvakisfalud	5	34	55	0701	5
Guszona	24	109	238	1629	4
Hanva	65	320	442	5132	3
Jánosi	8	39	103	6828	4
Jéne	13	46	123	6797	4
Sajólénártfalva	3	16	1	6270	-
Serke	11	53	100	4307	4
Sőreg	5	34	55	0701	5

18. táblázat. A belső telepítés a Rimaszombati járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Bakti	13	73	112	2665	4
Osgyán	68	296	758	7847	6
Rimaszombat	26	120	237	6044	9
Rimatamásfalva	13	47	122	6355	5

19. táblázat. A belső telepítés a Tornaljai járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Abafalva	40	246	367	8936	4
Alsókálósa	33	136	506	5867	33
Alsóvály	22	90	230	5333	-
Beje	22	95	236	5505	3
Beretke	7	30	109	5830	5
Csoltó	3	9	27	8508	2
Deresk	1	6	7	8084	1
Felsőfalu	1	4	4	5885	1
Felsőkálósa	4	17	31	6644	4
Felsőrás	13	60	183	6121	4
Felsővály	7	34	85	3787	7
Gömörfüge	15	54	111	8302	15
Gömörmihályfala	23	96	74	8046	-
Gömörpanyit	26	68	115	4371	5
Harkács	14	52	24	6428	14
Hubó	6	29	136	0869	2
Kisvisnyó	2	9	14	1182	2
Lévárt	5	19	30	3774	5
Lőkös	10	41	23	3774	5
Méhi	19	151	219	0336	11
Melléte	2	6	18	0012	1
Naprágy	27	128	94	9016	3
Oldalfala	18	89	218	4605	3
Otrokocs	3	8	37	5857	2
Özörény	2	7	26	1084	1
Runya	24	112	304	7284	4
Sajógömör	39	154	240	9252	6
Sajókeszi	6	32	70	2018	6
Sajókirályi	11	61	109	8258	3
Sajólenke	13	93	170	2150	4
Sajórecske	2	6	2	7442	-
Sajószárnya	13	54	90	3329	5
Sajószentkirály	35	179	376	4783	5
Sánkfalva	15	57	131	9716	2
Szkáros	14	54	108	8242	14
Tornalja	45	425	585	0200	24

20. táblázat. A belső telepítés a Nagyrőcei járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Gíce	32	127	347	0857	-
Líce	17	75	152	8221	3

21. táblázat. A belső telepítés a Rozsnyói járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Berzéte	38	149	418	0000	8
Dernő	4	17	12	0000	-
Hárskút	1	5	9	0000	1
Krasznahorkaváralja	17	71	183	0000	6
Várhosszúrét	5	20	60	0000	2

22. táblázat. A belső telepítés a Szepsi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Buzita	10	45	112	0000	4
Felsőlánc	4	18	69	0000	1
Jánok	5	33	99	0000	2
Péder	7	26	92	0000	6
Perény	9	47	106	0000	4

23. táblázat. A belső telepítés a Kassai járás községeiben

Község	betelepült szlovák		juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Abaújszina	12	45	119	0000	-
Kenyhec	4	12	40	0000	1

24. táblázat. A belső telepítés a Töketerbesi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Kistoronya	3	6	2	0000	1
Szlovákújhely	13	86	159	0000	8

25. táblázat. A belső telepítés a Nagymihályi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Deregyő	6	27	34	3655	-
Hegy	1	2	10	3800	-

26. táblázat. A belső telepítés a Királyhelmecei járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Battján	17	81	107	4193	1
Bély	26	103	161	4793	3
Bodrogszerdahely	16	82	170	9060	6
Bodrogszög	16	96	154	3332	3
Boly	7	32	39	3770	-
Borsi	6	33	42	0000	-
Királyhelmece	2	12	22	5878	-
Kisdobra	3	16	19	0421	-
Kisgéres	4	18	28	0000	-
Kistárkány	1	3	9	9970	-
Nagygéres	26	125	182	0000	-
Örös	1	3	12	0000	1
Perbenyik	15	70	148	8030	-
Rad	22	128	153	7251	3
Szólóske	1	3	9	0000	-
Véke	9	54	42	5194	1
Zétény	40	133	238	4933	6

27. táblázat. A belső telepítés a Nagykaposi járás községeiben

Község	Betelepült szlovák		Juttatott földterület		Juttatott házak száma
	családok száma	személyek száma	ha	m ²	
Csicser	1	3	5	0000	-
Mokcsakerész	14	42	76	9600	2
Vaján	6	38	28	9320	2

Amint arra már utaltunk, a belső telepéseket a telepítési szervek már nem feltétlenül a lakosságcsere során is kiemelten kezelt régiókban és községekben helyezték el. A lakosságcsere lebonyolításakor általános gyakorlat volt, hogy egy-két ritka kivételtől eltekintve még a leginkább érintett térségekben sem folyt ki- és betelepítés a szlovák többségű, a magyar többségű, de erősen vegyes lakosságú, a török háborúk pusztításait követően a 18. században szlovákokkal betelepített, de később részben visszamagyarosodott, valamint a már a két világháború között kolonizált településeken, mivel a már amúgy is jelentős számú szlovák lakosság jelenléte miatt ezek elszlovákosításához nem tartották szükségesnek magyar lakosságuk kitelepítését.²⁹

A belső telepítés során ezzel szemben gyakran előfordult, hogy a lakosságcsere által sújtott térségekben is a cserét elkerülő, esetleg ráadásul vegyes lakosságú vagy szlovák többségű, ill. a két világháború között alapított szlovák kolóniával rendelkező községekbe telepítettek, ami az ottani szlovák szórványok megerősítését célozta.

A Felső-Csallóközben a már említett német települések mellett elsősorban az azokkal szomszédos Gútorba, Úszorba, Somorjára, Szemetbe, Tejfaluba, Pozsony-csákányba, Békébe és Nagypakába, Sárosfára és Nagyszarvába, valamint a már korábban is kolonizált Légbe és Tonkházába folyt telepítés.

A Csallóköz központi részén, Dunaszerdahely környékén a belső telepítés mindenekelőtt a lakosságcsere elkerülő falvakat, Gellét, Bóst, Csallóközkürtöt, Bakát, Sikabonyt, Nagylúcsot, Királyfiakarcsát és Egyházkarcsát sújtotta, de érintette a lakosságcsere is megtapasztalt Nemeshodost és Lögérpatonyt, valamint a kolóniával rendelkező Felbárt és Szentmihályfát is.

Hasonló módon a Csallóköz keleti régióiba is elsősorban a lakosságcsereből nagyrészt kimaradt vagy már korábban kolonizált falvakba: Örsújfaluba, Csicsóba, Ekelbe, Ekecsbe, Csallóközaranyosba, Lakszakállasba, Nagykeszibe, Nagymegyerebe, Tanyba és Komáromfüssbe telepítettek. A belső telepítés itt a lakosságcsere által érintett Nemesócsát és Megyercset is sújtotta, de mindkét esetben kolóniával rendelkező településről van szó.

A Mátyusföldet a belső telepítés gyakorlatilag teljes egészében elkerülte. Itt egyedül a Tardoskedd határában fekvő, s már a két világháború között kolonizált majorságokba érkezett nagyobb számú telepes. Ezen kívül az ugyancsak kolóniával rendelkező Nemeskosútba és Taksonyfalvába, valamint Szelőcébe folyt jelentősebb telepítés, ennek méretei azonban a lakosságcserehez viszonyítva elenyészőek.

Kiemelten kezelték ezzel szemben a belső telepítés szempontjából az Érsekújvár, Komárom és Párkány közötti térséget, ahol elsősorban a lakosságcsere elkerülő, s nem ritkán már a két világháború között kolonizált falvakba telepítettek: Ógyallába 461, Csúzba 434, Marcelházába szintén 434, Bátorkeszibe 349, Bélába 185, Dunaradványba 149, Fürbe 140, Muzslába 84, Bagotába 74, Udvardra 75, Gyivába 61, Izsába 55, Köbölkútra 53, Sárkányfalvába 39 telepes érkezett, de 228-an még a szlovák lakosságú Komáromszemerébe, ill. 70-en a vegyes, de szlovák többségű Koltára is települtek.

Az egyetlen régió, ahol a belső telepítés is leginkább a lakosságcsere által érintett községeket sújtotta, a Garam mente volt, ahol ezúttal is főleg a Mohi–Csata–Hontfűzesgyarmat közötti térségben tervezett szlovák etnikai ék falvaiba, Újbarsba, Sáróba, Tőrébe, Nagysallóba, Garammikolába, Zselizbe, Felsőcsécsébe, Szodóba, Garamlökbe, Lekérbe, Csatába, Nemesorosziba és Alsószecsébe telepítettek, de a telepítés ezúttal már érintette a közeli Farnadot, a 18. századi szlovák telepítésű Málást és Barsendrédet, az 1930-ban szlovák többségüként kimutatott Barsbaracsát, Ényt és Hontvarsányt, a nyelvszigetet alkotó Borit, valamint Léva városát is.

A lakosságcserétől az Ipolyságot körülvevő települések kivételével nagyrészt megkímélt Ipoly mentén a belső telepítés elsősorban Ipolypásztót, Ipolyszakállost, Horvátit, Deméndet, Százdót, Felsőszemerédet, a szlovák többségű Hévmagyarádot, Ipolyszécsénykét, Ipolynyéket, Ipolyvisket, Ipolybalogot, Ipolykeszit, Lukanényét, Apátújfalut, Zsélyt, Szécsénykovácsit és Csalárt; a Losonci járásban pedig a Losoncot övező településgyűrűt: Terbelédet, Fülekkovácsit és Nagydarócot, a többségében szlovák lakosságú Gácsot és Losoncapátfalvát, ill. magát Losonc városát, ezen kívül Füleket, valamint a kolóniával rendelkező Ragyolcot érintette.

Gömörben a belső telepítés fő célja – a már a két világháború közötti kolonizáció, ill. a lakosságcsere során is alkalmazott módon – a térség regionális központjainak számító Rimaszombat és Tornalja „körbetelepítése” volt. Rimaszombat körül Osgyánba, Guszonába, Rimatamásfalvába, Jánosiba és Baktiba, valamint magába Rimaszombatba telepítettek; Tornaljába jelentős számú, 425 szlovák telepes érkezett, a Tornalját nyugat felől észak–déli irányban félkör alakban övező települések közül Hanvába, Abafalvába, Sajószentkirályba, Sajógömörbe, Méhibe, Alsókálósába, Naprágyba, Runyába, Gömörmihályfalába, Bejébe, Sajólenkébe, Alsóvályba, Oldalfalába, Sajókirályba, Felsőrásba, Gömörfügebe, Szkárosba és Harkácsba, Tornaljától északkeletre pedig Gömörpanyitba és Sajószárnyába telepítettek.

Kelet-Szlovákiában az akció leginkább a szintizsta magyar lakosságú Bodroghközt sújtotta, ahol a helyi viszonyokhoz mérten a kitelepítések által is fokozottabban érintett Bodrogszögön és Bodrogszerdahelyen, valamint a már korábban is kolonizált Bélyen és Battyánon kívül Zéténybe, Radba, Nagygéresbe, Perbenyikbe, Vékébe és Bolyba folyt nagyobb arányú betelepítés.³⁰

Mivel belső telepesnek csupán az a személy számított, akinek eredeti lakóhelye a betelepítési övezeten kívül volt, majd a földreform során földjuttatásban részesülve letelepedett a betelepítési övezet valamely községében, nem minősült belső telepesnek az a 47 376 helybeli szlovák (12 274 család), akik a 25 dél-szlovákiai járás 252 községében 26 785 hektár földet és 706 házat vehettek át az elkobzott magyar (vagy német) vagyomból, még ha a földjuttatás során lakóhelyet is változtatnak az övezeten belül.³¹

28. táblázat. A magyarok és németek földvagyonából juttatásban részesült helyi szlovákok járásonkénti kimutatása

Járás	Érintett községek száma	Betelepült szlovák		Juttatott		
		családok száma	személyek száma	földterület		házak száma
				ha	m ²	
Somorjai	9	231	937	518	0063	23
Dunaszerdahelyi	13	72	343	261	4204	-
Komáromi	11	127	612	584	1154	12
Galántai	24	1 265	4 331	2 306	9813	68
Vágsellyei	11	1 321	5 214	1 849	3447	23
Érsekújvári	3	164	596	540	2783	10
Ógyallai	10	1 957	7 703	3 216	2928	137
Párkányi	6	78	346	322	3258	1
Zselizi	21	540	2 312	1 928	7772	52
Lévai	9	513	1 310	913	2189	41
Verebélyi	8	567	2 295	1 578	4064	40
Korponai-Ipolysági	18	677	2 380	1 822	9988	37
Kékkői	20	1 144	4 397	2 298	8 723	27
Losonci	12	631	3 061	2 347	8526	68
Feledi	15	273	1 229	1 792	1057	36
Rimaszombati	8	226	781	742	3447	39
Tornaljai	15	199	768	284	0971	21
Nagyrócei	1	6	25	1	8816	-
Rozsnyói	1	70	249	84	0000	3
Szepsi	10	153	579	324	5000	33
Kassai	5	728	2 589	1 098	8500	16
Tőketerebesi	3	288	1 009	174	0000	11
Nagy Mihályi	2	257	1 036	367	7137	2
Királyhelmecei	15	685	2 989	1 229	8849	6
Nagykaposi	2	102	325	207	3816	-
Összesen	252	12 274	47 376	26 785	6505	706

A Szlovákia északi, szlováklakta részeiből érkező ún. belső telepesek, valamint a helybeli szlovákok adatainak összesítése szerint tehát a dél-szlovákiai betelepítési övezet 25 járásában a magyarok, részben pedig a németek elkobzott vagyonából 70 413 szlovák személy (17 285 család) együttesen 71 607 hektár földet és 2507 házat vehetett át.

A Dél-Szlovákiába betelepült szlovákok teljes számának feltárása gyakorlatilag lehetetlen, mivel a levéltári források csupán a szervezett formában, tehát a lakosságcsere, a reemigráció és a belső telepítés keretében letelepített és földjuttatásban részesített földműves lakosság adatait tartalmazzák. Nem készült ugyanakkor kimutatás az ugyancsak nagy számban betelepülő szlovák értelmiségéről, hivatalnokrétegről és ipari munkásságról, amelyek több tízezerre tehető száma elsősorban a városok etnikai arculatának megváltozására gyakorolt hatást.

Kocsis Károly becslése szerint a dél-szlovákiai járásokba – a vizsgált 25 járáson kívül beleértve a Pozsonyi és Szobránci járást, valamint Pozsony és Kassa városát is – 1945 és 1950 között összesen 236 000 bel- és külföldi szlovákot telepítettek, közülük 142 ezret az 1938–1945 között Magyarország részét képező területekre, 80 ezret Pozsonyba, 14 ezret pedig a felső-csallóközi és dél-szepességi egykori német többségű falvakba.³²

Jegyzetek

1. A programnyilatkozatot közli: Vartíková, Marta (zost.): *Komunistická strana Slovenska. Dokumenty z konferencií a plén 1944–1948*. Bratislava, Pravda, 1971, 105–114. p.
2. *Sbierka nariadení Slovenskej národnej rady*. Ročník 1945, čiastka 1., 7. p.
3. Az árvai és lesti lakosok elhelyezéséről bővebben: Vadkerty Katalin: *A belső telepítések és a lakosságcsere*. Pozsony, Kalligram, 1999, 42–47. p.
4. Slovenský národný archív, Bratislava (Szlovák Nemzeti Levéltár, Pozsony; a továbbiakban: SNA), Úrad Predsedníctva Slovenskej národnej rady (Szlovák Nemzeti Tanács Elnökségi Hivatala; a továbbiakban: ÚP SNR), Zápisnica zo zasadnutia pléna SNR zo dňa 25. mája 1945, 7–11. p.
5. Vö. Szarka László: A kiszolgáltatottság. A csehszlovákiai magyarság jogfosztása 1944–1948 között. *Új Forrás*, XXIII. évf. (1991) 11. sz. 25. p.
6. Vö. Jablonický, Jozef: *Slovensko na prelome*. Bratislava, Vydavateľstvo politickej literatúry, 1965, 406. p.
7. Közli: Cambel, Samuel: *Revolučný rok 1945*. Bratislava, Stredoslovenské vydavateľstvo, 1965, 271–272. p.
8. SNA, Ústredný výbor Komunistickej strany Slovenska – Predsedníctvo ÚV KSS (Szlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottsága – SZLKP KB Elnöksége), 789. doboz, Záznam o zasadnutí rozšíreného Predsedníctva KSS, konanom dňa 16. 6. 1945; *Pravda*, 1945. június 23.; *Národná obroda*, 1945. június 23. A németek kérdését a párthatározat még ennél is radikálisabban, szó szerint koncentrációs táborokba hurcolásukkal javasolta megoldani.
9. *Demokratická strana a problémy dneška*. Turčiansky Svätý Martin, Ústredný sekretariát Demokratickej strany, 1945, 6–11. p.
10. A jegyzéket közli: Churaň, Milan: *Postupim a Československo. Mýtus a skutočnosť*. Praha, Libri, 2001, 109–110. p.
11. SNA, Anton Granatier, 4. doboz, Záznamy z oficiálnych návštev zahraničných Slovákov v ČSR a na Slovensku; *Čas*, 1945. július 11., július 14.
12. SNA, Anton Granatier, 5. doboz, Plán čiastočného premiestnenia Maďarov v rámci prvej akcie.
13. SNA, Anton Granatier, 5. doboz, Otázka odsunu Maďarov a Nemcov.
14. *Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé*. Ročník 1945, částka 13. 45–46. p.
15. *Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé*. Ročník 1945, částka 14. 47–49. p.

16. *Úradný vestník*. Ročník 1945, číslo 6. 154–155. p.
17. *Sbierka nariadení Slovenskej národnej rady*. Ročník 1945, čiastka 10. 71–73. p.
18. Vö. Vadkerty: i. m. 35–37. p.
19. SNA, Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy – sekcia B (Földművelés- és Földreformügyi Megbízotti Hivatal; a továbbiakban: PPPR – B), 305. doboz, Osídlovacie územie. A magyar lakosság részaránya az egyes járásokban a következő volt: Somorjai – 75,7%, Dunaszerdahelyi – 86,7%, Komáromi – 80,4%, Galántai – 61,3%, Vágsellyei – 55,2%, Érsekújvári – 31,3%, Ógyallai – 69,6%, Párkányi – 79,6%, Zselizi – 78,6%, Lévai – 27,1%, Verebélyi – 25,6%, Ipolysági – 70,4%, Kékkői – 30,8%, Losonci – 24,2%, Feledi – 74,5%, Tornaljai – 79,8%, Rozsnyói – 34,4%, Szepsi – 53,3%, Királyhelmecei – 76,2%, Nagykaposi – 50,5%. (Forrás: *Štatistický lexikon obcí v republike Československej III. Krajina Slovenská*. Praha, Orbis, 1936. A két utóbbi járás adatait az 1945-ben Kárpátaljával együtt a Szovjetunióhoz csatolt községek nélkül közöljük.)
20. SNA, PPPR – B, 305. doboz, Obce k osídlovaciemu územiu pričlenené. Az 1930-ban 54,0%-os szlovák többséggel rendelkező Abaújszina besorolása a betelepítési övezet községei közé valószínűleg tévedésen alapult.
21. SNA, PPPR – B, 304. doboz, Zpráva o niektorých problémoch južného Slovenska.
22. SNA, PPPR – B, 305. doboz, Zpráva Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, sekcia B v Bratislave o doteraz prevedených prácach v rámci vnútorného presídlenia; SNA, Ústredný výbor Komunistickej strany Slovenska – Generálny tajomník (Szlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottsága – Főtitkár), 2194. doboz, 512/7 (Ettől némileg eltérő adatokat közöl Vadkerty: i. m. 208. p.
23. A Nagymihályi járásban ekkor még nem volt telepítés.
24. *Pozemková reforma na Slovensku. Úradné výsledky PPPR s úvodom povereníka pôdohospodárstva a pozemkovej reformy Dr. Martina Kvetku*. Bratislava, Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, 1947, 9., 11–19., 29–31. p.
25. A községek nemzetiségi besorolása több esetben is pontatlan. A szlovák községek között szerepel pl. a Nagymihályi járás mindkét érintett települése, noha Deregnő 1930-ban 56,7%-os, Hegyi pedig 59,8%-os magyar többséggel rendelkezett.
26. SNA, PPPR – B, 304. doboz, Zpráva o niektorých problémoch južného Slovenska; SNA, ÚP SNR, Stenografický zápis o priebehu zasadnutia pléna SNR, ktoré bolo dňa 28. 1. 1949. 6. p.
27. SNA, Anton Granatier, 5. doboz.
28. Az egyes járasok végösszegeként közölt adatok nem mindenütt azonosak a községros kimutatásokban szereplő adatok összegével, ráadásul néhány esetben ellentmondásos a betelepült szlovák családok és személyek száma is.
29. SNA, PPPR – B, 304. doboz, Štatistický prehľad odšahovaných Maďarov z južných okresov Slovenska. Štatistický prehľad došlých Slovákov do južných okresov Slovenska.
30. SNA, PPPR – B, 304. doboz, Vnútorné osídlenie.
31. SNA, PPPR – B, 304. doboz, Zpráva o niektorých problémoch južného Slovenska; SNA, PPPR – B, 304. doboz, Vnútorné osídlenie.
32. Kocsis Károly: Telepítések és az etnikai térszerkezet a Kárpát-medence határvidékein (1944–1950). In: Illés Sándor–Tóth Pál Péter (szerk.): *Migráció*. I. köt. Budapest, KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, 1998, 129. p.